

Nýggj framleiðsla í Føroyum: kolkubbar

Tilfarið er koladust, sum áður fór fyri skeyti. Kann brennast í øllum komfýrum, brenniovnnum og kombineraðum ketlum. Nýggja virki í Trongisvági hevur gjørt royndir og sendir fyrstu kolkubbarnar á marknaðin í næstum

Fyrr bóðu vit um so og so nógvar sekkir av koli. Nú fara vit kanska at biða um so og so nógvar pappeskjur við kolkrikettum — ella kolkubbum. Ella kanska eitt tons av kolkubbum!

Eitt nýtt virki í Trongisvági, P.f. 3 B, er farið at framleiða kolkubbar. Hetta eru kolstykkir, sum viga gott og væl eitt kilo og eru eini 21 cm til longd og einar 7 cm til tjúgdar.

Tilfarið í kolkubbum er tað koldustið, sum er eftir, tá kolið úr kolamininum er soldað. Við øðrum orðum verða kolkubbarnir gjørdir úr tilfari, sum áður bara fór fyri skeyti — ella fór við vindinum. Koladustið verður keypt úr Hvalba.

Teir, sum hava stovnað virkið, eru Svend Roest, múrari, Bjarne Nielsen, sum hevur EDV-virki ADS-data, og Jákup Mortensen, lærari og býráðslimur.

Virkið heldur til í einum gomlum sementstoypi-virki í Trongisvági, sum P.f. 3 B fyribils hevur leigað. Sosialurin vitjaði virkið í vikuni.

Fyrirreikingar í eitt ár

Bjarne Nielsen og Svend Roest greiða frá, at teir finga hugskotið fyri hálv-

um øðrum ári síðani. Teir kannaðu møguleikarnar at gera kolkrikettir og aðrar framleislar, figgingar-spurningin o.s.fr.

Tað fyrsta tilfarið til eina roynd varð sent til Danmarkar á páskum í fjør. Og eitt ár seinri — ella fyri einum mánað síðani — gjørdi virkið teir fyrstu kolkubbarnar.

Men higartil hevur virkið ikki sent nakað út á marknaðin at selja. Hinvegin hevur virkið latið kolkubbar út til fólk at royna.

Svend og Bjarne siga, at ætlanin er at senda kolkubbarnar á marknaðin í næstum.

Í afturlatnum eldstaði

Kolkubbarnir kunnu brennast í vanligum komfýrum, í afturlatnum «brenniovnnum» ella kombineraðum ketlum. Kolkubbarnir eru ikki egnaðir at brenna í opnum eldstaði, tí nógvar trekkur krevst. Teir brenna ikki sum vanligt kol, men gløða bert.

Um brennivirðið á kolkubbum siga Svend og Bjarne, at tað skuldi verið um leið tað sama sum í vanligum koli.

Fyri at fáa kolkubban at hanga saman og at fáa eina slætta flatu, verður nakað av sementi, 7 pst., og bindievni blandað uppi. Hetta minkar nakað um brennivirðið.

Men í vanligu kolinum er tað, sum ikki brennur, í teimum størru kolamol-

Tekst og myndir: Jóhann Mortensen

unum. Kolkubbarnir verða bert gjørdir úr dustinum. Tí skuldi tað komið út upp á tað sama.

Dygðin á kolkubbum valdast alt eftir dygdini á koladustinum. Og henda dygdin kann vera eitt sindur misjovn.

12 tons um dagin

Tá virkið ger kolkubbar, kann tað gera eini 12 tons um dagin. Kapasiteturin er so størur, at virkið kann nøgta føroyska tørvinn og meira afturat.

Svend og Bjarne siga, at teir kannaðu møguleikarnar at útflyta kolkubbar til Danmarkar, tá teir fyrreikaðu tiltakið.

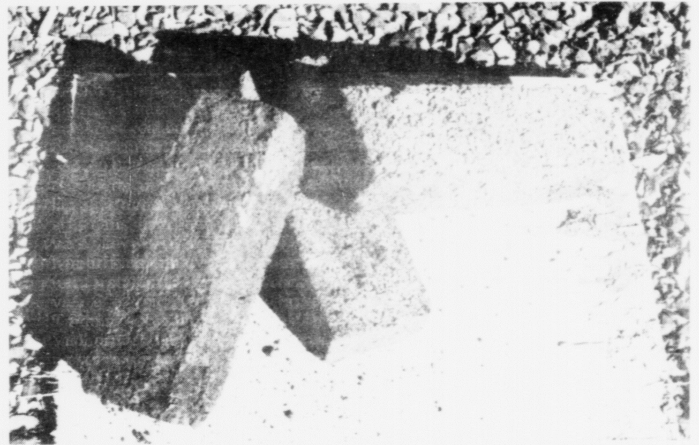
Hetta kann lata seg gera, men fraktprisin er so høgur, at tað er ivasamt, um tað loysir seg.

— Tí er best, um vit kunnu selja alt, vit gera, í Føroyum. Annars hava vit ikki arbeitt meira við møguleikunum at flyta út, siga Bjarne og Svend.

Síðsta vetur var prisurin á einum tonsi av kolkubbum í Danmark 1500 kr.

Enn kann ikki sigast við vissu, hvat prisurin á føroysku kolkubbum verður, tí royndirnar eru ikki lidnar. Men roknað kann við, at hann verður eitt sindur hægri enn prisurin á vanligum hvalbiarkoli.

— Men tað veldst eisini

Kolkubbarnir — ella kolkrikettarnar — eru á stóð við ein margarínpakka. Kolkubbarnir kunnu keypast í pappeskjum og annars í plattum, sum taka eitt tons. Prisin verður eitt sindur hægri enn fyri vanligt hvalbiarkol

um, hvussu stóra mongd keyparin vil hava, siga Svend og Bjarne.

Fyrimunurin við kolkubbum er, at teir dálka litið í mun til vanligt kol og eru lættari at handfara.

Kostar 1,2 mill. kr.

Sum virkið stendur í dag kostar tað 1,2 mill. kr. Hetta er kostnaðurin fyri maskinur og uppsetan av teimum.

Men virkið er ikki bert ætlað til at gera kolkubbar. Hetta var tann upprunliga ætlanin, men teir komu eftir, at hetta var ov litið og arbeiddi fór at vera ov óstöðugt.

Tí valdu teir eisini at gera eitt betongvirki, sum kann gera allar vanligar betongvørur. (Meira um hetta arbeiddi í aðrari grein). Men maskinutgerðin er hin sama til bæði kolkubbarnar og betongvørurnar. Bara formarnir verða skiftir.

Nú hugsa teir sær at laga arbeiddi eftir tí aktuella tørvinum og so er eisini møguligt at hava meira stöðugt arbeiddi alt árið.

Virkið er figgjað við

Umhuvssteinar og legusteinar. Slíkar ger 3B eisini.

Svend Roest, stjóri og virkisleiðari, við maskinuna, sum ger kolkubbarnar og betongvørurnar. A flutningsbandin eru tveir flisar

Virkið, sum P.f. 3B ætlar at byggja á Drelnesi, um arbeiddi gongst væl. Projektið er gjørt. Kostnaðurin at byggja virkið og til flutning av maskinum er mettur til 2,5 mill. kr.